

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	2
2.	De på forhånd udvalgte emner for inspektionen.....	4
2.1.	Arbejde og undervisning	4
2.2.	Fritid.....	6
2.3.	Fællesskab	6
2.4.	Badefaciliteter	9
2.5.	Gårdtursarealer.....	10
2.6.	AUF-ombygning	12
3.	Arresthusets besvarelse af spørgsmål i øvrigt	13
4.	Andre forhold	19
4.1.	Arbejdsvederlag	19
4.2.	Forplejning.....	20
4.3.	Besøgslokale	21
4.4.	Talsmandsordning.....	22
4.5.	Lægefremstilling.....	24
5.	Rapportgennemgang.....	25
5.1.	Lidt om sagerne	25
5.2.	Retsgrundlag.....	26
5.3.	Sagsbehandlingsregler	26
5.4.	Protokollen.....	28
5.5.	Bevisbedømmelse mv.	30
5.6.	Konfiskation.....	32
5.7.	Klagevejledning	33
5.8.	Udelukkelse fra fællesskab	35
6.	Opfølgning.....	36
7.	Underretning.....	36

1. Indledning

Som led i ombudsmandens almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg den 9. juni 1998 inspektion af Arresthuset i Hjørring. Jeg henviser herom til min rapport af 23. marts 1999 og opfølgningerne herpå i rapporter af 3. februar 2000 og 9. august 2000. I sidstnævnte rapport meddelte jeg at jeg betragtede sagen om inspektionen af Arresthuset i Hjørring som afsluttet bortset fra at jeg fortsat afventede underretning om den planlagte AUF-ombygning af arresthuset.

Den 8. oktober 2003 foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere endnu en inspektion af Arresthuset i Hjørring. Denne inspektion adskilte sig fra en almindelig inspektion i flere henseender. De forhold som inspektionen først og fremmest vedrørte, var således udvalgt på forhånd, og inspektionen blev endvidere forberedt ved en forudgående brevveksling med arresthuset i forbindelse med hvilken arresthuset besvarede en række spørgsmål, jf. nedenfor under pkt. 3. Under inspektionen spurgte jeg på grundlag af en tjekliste til flere forhold end de forhold som var udvalgt på forhånd, men disse forhold er kun omtalt i det omfang svarene har givet anledning hertil, jf. nedenfor under pkt. 4.

Inspektionen den 8. oktober 2003 omfattede først og fremmest de indsattes beskæftigelsesforhold, fritidsforhold og fællesskab. Jeg bad i forbindelse med varslingen af inspektionen arresthuset om at oplyse om eventuelle ændringer vedrørende disse (særligt udvalgte) forhold siden sidste inspektion og/eller eventuelle projekter eller planer herom. Hvis der var sket (væsentlige) ændringer vedrørende andre forhold, bad jeg tillige arresthuset om at oplyse herom. Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvorvidt arresthusets vedligeholdelsesstandard, herunder inventaret, var bedre eller dårligere end sidst. Jeg bad i forbindelse hermed arresthuset om kopi af eventuelle vedligeholdelsesplaner. Endelig bad jeg om oplysning om nærmere

angivne forhold. Jeg bad udtrykkeligt om at få de ønskede oplysninger skriftligt og inden inspektionen. I brev af 24. september 2003 med bilag besvarede arresthuset min anmodning. Efter min anmodning herom under inspektionen har arresthuset med brev af 10. oktober 2003 sendt mig yderligere materiale.

Arresthusets indsatte var forud for inspektionen blevet gjort bekendt med inspektionen og muligheden for i den forbindelse at få en samtale med mig og mine medarbejdere om generelle forhold vedrørende institutionen eller de indsattes egne forhold.

Inspektionen startede med en kort samtale med ledelsen efterfulgt af en samtale med talsmanden om de generelle forhold i arresthuset. Jeg havde i forlængelse heraf en samtale med en enkelt indsat om hans egne forhold. Den indsatte har fået særskilt brev med svar på sin klage.

Efter en rundgang i (det meste af) arresthuset blev der afholdt et møde med arrestforvareren og arrestinspektøren – herunder om de spørgsmål som talsmanden havde bragt op tidligere på dagen. Jeg modtog efter den afsluttende samtale med arresthusets ledelse 10 disciplinærsager for en nærmere angivet periode således som jeg tidligere på dagen havde bedt om. Sagerne gennemgås nedenfor under pkt. 5.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Hjørring, Politimesteren i Hjørring og Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at fremkomme med de eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Arresthuset og politimesteren har i brev af 17. december 2003 fremsat sådanne bemærkninger som er indarbejdet i denne rapport. Jeg har ikke modtaget bemærkninger fra direktoratet.

2. De på forhånd udvalgte emner for inspektionen

2.1. Arbejde og undervisning

I brevet af 24. september 2003 har arresthuset oplyst at arbejdsdriften er baseret på forskellige opgaver for firmaer udenfor, og at der derfor er flere forskellige arbejdsopgaver. På værkstedet har arresthuset etableret et mindre metalværksted, og her udføres mange afkortningsopgaver for Randersbøren og Ginge. Derudover er der diverse sorterings- og pakkeopgaver for andre firmaer. Der forhandles nye arbejdsopgaver når der er mulighed for det. En af de gamle arbejdsopgaver med sortering og montering af ledningsholdere er næsten udgået.

Under inspektionen oplyste arresthuset at det efter en periode med knap så meget arbejde gik bedre med beskæftigelsen på værkstedet som kan beskæftige 6-8 indsatte afhængigt af hvilket arbejde der er tale om. Derimod var der på tidspunktet for inspektionen ikke noget celloarbejde at tilbyde de indsatte. Mængden af arbejde i arresthuset er meget sæsonbetonet. Ikke alle former for arbejde kan udføres i værkstederne. Arresthuset havde kort tid før inspektionen måttet sige nej til en opgave som krævede store maskiner. På tidspunktet for inspektionen var de indsatte beskæftiget med gevindskæring for en underleverandør til Danfoss, og arresthuset modtog mens inspektionen fandt sted, netop en ny opgave med indsættelse af tyverialarmer i coveret til cd'er ("Dual Safer CD").

Arresthuset oplyste at regionsværkmesteren gør meget for at skaffe arbejde til arresthuset. Arresthuset vil måske få en opgave med samling af håndplæneklippere for Ginge og forventer et øget samarbejde med denne virksomhed. Også samarbejdet med de øvrige nordjyske arresthuse er godt. (Jeg er bekendt med at der på arresthusets hjemmeside er en orientering (et reklameindslag) som de nordjyske arresthuse har udsendt i fællesskab om det arbejde som arresthusene kan tilbyde at udføre for erhvervslivet).

Når der ikke er noget celloarbejde at tilbyde de indsatte, søger arresthuset så vidt muligt at sætte dem i gang med almindelige vedligeholdelsesopgaver, såsom renovering af celler mv. Der arbejdes normalt på akkord (se herom pkt. 4.1.).

Arresthuset har to gangmænd. Den ene er beskæftiget med rengøring mv., den anden med forplejningen af de indsatte.

Det hænder at de indsatte får arbejdsfællesskab på cellerne. De indsatte er låst inde i arbejdstiden.

Når arresthuset ikke kan tilbyde de indsatte arbejde, hænder det at de indsatte tilbydes cellefællesskab i arbejdstiden. Dørene kan stå åbne under fællesskab, men efter pres fra direktoratet for nogle år siden er der strammet op således at fællesskab normalt foregår for låste døre. Fællesskabet forløber godt.

Nogle af de indsatte er beskæftiget med undervisning. Undervisningen varetages af en lærer fra Statsfængslet på Kragsskovhede, og denne ordning fungerer fint. Undervisningen foregår på cellerne da arresthuset ikke har noget undervisningslokale. Arresthuset har fået en gammel pc med diverse undervisningsprogrammer af Statsfængslet på Kragsskovhede til brug i undervisningen.

Jeg har noteret mig at der gøres meget for at skaffe arbejde til arresthuset, og at arresthuset i tilfælde af arbejdsmangel søger at beskæftige de indsatte med almindelige vedligeholdelsesopgaver.

2.2. Fritid

I fritiden er der mulighed for at benytte motionsrummet, og det bruges flittigt. De maskiner som arresthuset har, er populære hos de indsatte. På gangen på 1. sal er der et bordtennisbord som også benyttes flittigt. Ved inspektionen i 1998 var der dette sted et poolbord, men da arresthuset flere gange oplevede at ruderne i gavlen blev smadret (ifølge de indsatte fordi kuglerne røg ud over bordet og gennem vinduet), og at kørerne ødelagde den kaldeknap der er monteret på væggen, blev poolbordet erstattet af et bordtennisbord. Det benyttes mere flittigt end poolbordet gjorde i sin tid. Bordtennisbordet var på tidspunktet for inspektionen lige blevet malet.

I gården er der opsat en basketballkurv, og i brevet af 24. september 2003 har arresthuset oplyst at der mulighed for at spille bold under gårdtur under hensyntagen til arresthusets naboer.

Derudover er der almindeligt cellefællesskab hvorunder de indsatte har mulighed for at spille forskellige spil som arresthuset er i besiddelse af.

2.3. Fællesskab

Der er arbejdsfællesskab for de indsatte der er beskæftiget på værkstedet, og det hænder også at der er arbejdsfællesskab to og to på cellerne. Også i kondirummet og under gårdtur er der fællesskab. Det øvrige fællesskab foregår som cellefællesskab. Der må ikke være flere end to sammen under cellefællesskab hvilket er en ændring i forhold til hvad der var gældende på tidspunktet for inspektionen i 1998 hvor der måtte være fire sammen på hver celle. Arresthuset oplyste som nævnt under inspektionen at der er strammet op efter krav fra direktoratet, og jeg går ud fra at det er baggrunden for ændringen fra fire til to indsatte ad gangen. Af § 15 i fællesskabsbekendtgørelsen (nr. 573 af 5. juli 2002) fremgår det i øvrigt at cellefællesskab mellem

flere end to indsatte (kun) ”undtagelsesvis” kan tillades hvis det findes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Efter fællesskabsbekendtgørelsen – hvori der som nyt kapitel er indsat et kapitel 4 med særlige regler om fællesskab i arresthusene – skal arresthusene udfærdige regler om nærmere angivne forhold som skal fremgå af husordenen, og reglerne skal indsendes til direktoratet, jf. bekendtgørelsens § 18. Indsendelse sker med henblik på direktoratets godkendelse, og baggrunden for bestemmelsen er at direktoratet ønsker at følge området meget nøje, jf. direktoratets følgebrev af 16. juli 2002 hvormed reglerne blev sendt ud til kriminalforsorgens institutioner. Det anføres heri at det er hensigten at godkendelsesproceduren skal ”medvirke til at sikre, at der under hensyntagen til de ordens- og sikkerhedsmæssige forhold i videst muligt omfang etableres fællesskab, og at der ikke eksisterer ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer for fællesskab”.

Fra en anden inspektionssag er jeg bekendt med at direktoratet samlet har gennemgået alle arresthusenes retningslinjer for fællesskab i lyset af de nye regler om fællesskab i arresthusene og sammenholdt dem med henblik på at der ikke findes ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer for fællesskab. Direktoratet har senest den 7. november 2003 orienteret mig om status i sagen. Direktoratet forventer snarest at kunne påbegynde de individuelle tilbagemeldinger til de enkelte arresthuse, og direktoratet vil løbende orientere mig når de enkelte arresthuses fællesskabsregler godkendes.

Når direktoratet har godkendt Arresthuset i Hjørrings regler, beder jeg om underretning herom og om kopi af arresthusets endelige retningslinjer.

Tidspunkterne for fællesskab fremgår af husordenen. Under punktet om fællesskab er i husordenen anført følgende:

”Som hovedregel skal celledørene være låst, også i fritiden, men i det omfang hensynet til orden og sikkerhed tillader det, kan celledørene i konkret vurderede tilfælde være ulåste, men lukkede, fra kl. 17.30 til kl. 20.30 hvor afmønstringen begynder alle dage.

På hverdage gives normalt tilladelse til fællesskab i tidsrummet kl. 07.00 til kl. 07.45, kl. 11.30 til kl. 12.00 og fra kl. 16.30 **til** [min fremhævelse] kl. 17.30 kan der gives cellefællesskab.

Lørdage søn- og helligdage gives der normalt cellefællesskab i tidsrummet kl. 09.45 **til** [min fremhævelse] kl. 17.30.

...

Motionsrum og bordtennisbord kan benyttes på alle dage fra kl. 18.00 til kl. 20.30.

På lørdage søn- og helligdage kan motionsrummet benyttes i tidsrummet kl. 13.00 til kl. 20.30.”

Det anførte må umiddelbart læses sådan at der på hverdage kun er cellefællesskab i en time (mellem kl. 16.30 og 17.30), og at der hverken på hverdage eller i weekender er cellefællesskab om aftenen efter kl. 17.30, men alene fællesskab for de indsatte der benytter fritidsfaciliteterne.

I den foreløbige rapport tilkendegav jeg at jeg dog gik ud fra at der er almindeligt cellefællesskab hver dag mellem kl. 18.00 og 20.30, men jeg anmodede arresthuset om at oplyse om min antagelse er korrekt. Jeg tilkendegav samtidig at jeg i givet fald gik jeg ud fra at arresthuset ville overveje at præcisere husordenen på dette punkt.

Arresthuset har i udtalelsen af 17. december 2003 oplyst at der selvfølgelig er cellefællesskab om aftenen, og at husordenen vil blive rettet så der ikke er tvivl om dette. Jeg vil få kopi af den nye husorden når den foreligger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Under den indledende samtale oplyste arresthuset som nævnt under pkt. 2.1. at det hænder at der tilbydes cellefællesskab i arbejdstiden hvis der ikke er noget arbejde at tilbyde de indsatte.

Jeg kan til orientering oplyse at jeg tidligere i forbindelse med inspektion har tilkendegivet at jeg er af den opfattelse at det er vigtigt – særligt i arresthuse hvor man i perioder slet ikke kan tilbyde de indsatte beskæftigelse (og hvor det er et gennemgående problem i meget lang tid) – at kompensere for manglende beskæftigelse. Jeg har tillige henvist til at indsatte som ønsker beskæftigelse, men som ikke kan tilbydes dette, er låst inde på cellerne i længere tid ad gangen i løbet af dagen. Som kompensationsmuligheder har jeg peget på øget fællesskab (som kan omfatte både cellefællesskab og gårdture af længere varighed) og udvidelse af tidspunkterne for benyttelse af fritidsaktiviteterne.

Jeg har noteret mig at det "hænder" at arresthuset tilbyder fællesskab i arbejdstiden hvis der ikke er noget arbejde at tilbyde de indsatte. Jeg går ud fra at arresthuset også fremover vil være opmærksom på spørgsmålet om compensation, herunder også ved f.eks. øget anvendelse af fritidsfaciliteterne og længerevarende gårdture, når der ikke er arbejde at tilbyde de indsatte.

2.4. Badefaciliteter

I min endelige rapport af 23. marts 1999 henstillede jeg at der blev indrettet yderligere et bad i arresthuset. Direktoratet oplyste i den anledning at det indgik som en del af en AUF-ombygning af arresthuset som det endnu ikke var muligt at realisere (jf. herom pkt. 2.6.). I brev af 27. februar 2003 oplyste Direktoratet for Kriminalforsorgen at den del af AUF-ombygningen som omfatter etablering af baderum på 1. sal i arresthuset, ville blive gennemført i 2003. I brevet af 24. september 2003 oplyste arresthuset at badeværelset

var ved at blive etableret, og at arbejdet hermed forventedes at være færdigt i begyndelsen af oktober 2003.

Under inspektionen besigtigede jeg badeværelset som endnu ikke var helt færdigt. Det består af et forrum hvor der på væggen er opsat et bord, og hvor arresthusets vaskemaskine og tørretumbler skal opstilles i en vaskesøjle. Via en dør som endnu ikke var sat på, er der adgang til badeværelset som foruden en bruser indeholder en håndvask. Politimesteren bemærkede i den forbindelse at hængslerne på dørkarmen vendte sådan at døren til badeværelset ville komme til at åbne indad. Dette betød at døren ville blive stoppet af håndvasken med risiko for at såvel dør som håndvask blev beskadiget. Det betød tillige at døren kun kunne åbnes i en vinkel af ca. 55 grader. Arresthuset ville selv forelægge dette problem for arkitekten.

I udtalelsen af 17. december 2003 har arresthuset oplyst at badeværelset er færdigt og taget i brug, og at der ikke længere er fejl eller mangler ved den dør der var projekteret forkert.

Jeg har noteret mig det oplyste.

2.5. Gårdtursarealer

I den endelige rapport af 23. marts 1999 tilkendegav jeg at gårdtursarealet som bestod af et stort kvadratisk areal hvoraf ca. halvdelen var opdelt i tre mindre gårde, gav et noget forstemmende indtryk. Jeg bad om underretning om hvornår gårdtursarealet kunne forventes at blive renoveret. I opfølgingsrapport (nr. 2) af 9. august 2000 tog jeg til efterretning at der, jf. brev af 18. juli 2000 fra direktoratet, var sket en renovering og bedre sikring af gårdtursarealet. Arresthuset har i brevet af 24. september 2003 oplyst at sikringen bestod i ny overdækning og nye låger, og at gårdtursarealet nu lever op til de sikkerhedsmæssige krav. Det fremgår af arresthusets brev at der ik-

ke – som det var tilfældet ved inspektionen i 1998 – er videoovervågning af gårdtursarealet, men en del af dette er dækket af arresthusets udvendige alarmsystem der er tilknyttet en video. Ved gårdtur er der altid en funktionær til stede sammen med de indsatte.

Der er (nu) en stor fællesgård og to gårde til de isolerede. Gårdene er flisebelagte med SF-betonsten. Der er opsat bænke og træblomsterkummer med lyngplanter. Der er endvidere en basketballkurv i den store gård. I isolationsgårdene og lige udenfor er der et begrænset område med overdækning hvor det er muligt at stå i læ for regn.

Bortset fra at der var en del alger på fliserne i og uden for isolationsgårdene, fremtrådte gårdtursarealet i en god stand.

Adgang til gårdtursarealet sker gennem en forgård med gitter omkring. Bag dette gitter er der et plankeværk i ca. 2 meters højde med en dør der giver adgang til et grønt område som tilhører arresthuset. Ved siden af arresthuset er der privat beboelse hvorfra det er muligt at se de indsatte når de går til og fra gårdtur. Jeg nævnte under inspektionen at dette efter min opfattelse er uheldigt, og at problemet kunne løses ved at plankeværket blev gjort højere, eller ved at forsyne gitteret med matterede akrylplastplader.

Arresthuset oplyste at de eksisterende byggeplaner i hvert fald delvis vil afhjælpe problemet. Byggeplanerne – som jeg har modtaget bl.a. tegninger på – omfatter en tilbygning (ifølge et af to forslag i to etager) der hvor der nu er udgang til gårdtursarealet. Udgangen til gårdtursarealet vil ifølge dette forslag blive flyttet længere ud, men ifølge planerne vil der fortsat være tremeparti ud mod det område der støder op til privat beboelse.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at ville overveje en løsning på problemet med indkig. I udtalelsen af 17. december 2003 har arresthuset oplyst at problemet løses ved at sætte plader på tremmerne.

Jeg har noteret mig det oplyste.

2.6. AUF-ombygning

Der foreligger et projekt (oprindeligt) fra 1995 vedrørende en AUF om- og tilbygning af arresthuset. Projektet omfatter en tilbygning med et undervisningslokale, et fritidslokale, et toilet og et bad eller et depotrum. (Bad var nu som nævnt under pkt. 2.4. på tidspunktet for inspektionen blevet etableret på 1. sal i arresthuset). Projektet omfatter tillige en udvidelse af værkstedet og en ombygning af køkken og kontorer (og en renovering af gårdtursarealet, jf. pkt. 2.5.). Efter min anmodning herom har arresthuset sendt mig bilag vedrørende dette projekt. Det drejer sig om et notat af 12. januar 2002 fra den tidligere arrestforvarer og bygningstegninger. Arresthuset har under inspektionen og i følgebrev (af 10. oktober 2003) til fremsendelsen af bilag vedrørende dette spørgsmål udtrykt håb om at det bliver muligt at igangsætte arbejdet i år 2004, og har oplyst at arresthuset vil bringe spørgsmålet op over for direktoratet igen i begyndelsen af 2004.

Som nævnt i min endelige rapport af 23. marts 1999 har direktoratet (i brev af 27. juni 1996) tilkendegivet at projektet er fornuftigt og acceptabelt, men at direktoratet af økonomiske årsager endnu ikke har kunnet realisere projektet (bortset fra den del der vedrører renovering af gårdtursarealet, jf. pkt. 2.5., ligesom der som nævnt nu også er etableret bad et andet sted end ifølge forslaget). I min opfølgingsrapport (nr. 2) af 9. august 2000 meddelte jeg, som nævnt i indledningen, at jeg fortsat afventede underretning om den (øvrige del af den) planlagte AUF-ombygning af arresthuset.

Direktoratet har senest i brev af 13. maj 2003 oplyst at direktoratet vil vende tilbage i begyndelsen af 2004 med en orientering om AUF-ombygningen.

Jeg afventer således fortsat underretning om AUF-ombygningen af arresthuset.

3. Arresthusets besvarelse af spørgsmål i øvrigt

I brevet af 24. september 2003 med bilag besvarede arresthuset, som nævnt i pkt. 1, nærmere angivne spørgsmål.

Om de **bygningsmæssige** forhold har arresthuset foruden oplysningerne om renoveringen af gårdtursarealet og etableringen af et ekstra bad til de indsatte oplyst at der er indrettet nyt bad og toilet for personalet. Arresthuset fremviste dette under inspektionen. Der er ikke i øvrigt sket væsentlige ændringer siden inspektionen i 1998.

Om **vedligeholdelsesstandard** har arresthuset oplyst at der løbende foretages vedligeholdelse af cellerne. De fleste celler er malet i løbet af 2003, og inventaret er suppleret. Der er dog altid celleinventar der trænger til udskiftning, og det foretager arresthuset løbende inden for de økonomiske rammer som arresthuset har til rådighed. Da arresthuset kun har råd til det mest nødvendige, er der ikke udarbejdet en egentlig vedligeholdelsesplan.

Arresthuset har videre oplyst at arresthuset har et ønske om at udskifte de fleste af celledørene da de gennem årene har slået sig meget, og der derfor er meget luft omkring dem – hvilket jeg også bemærkede under rundgangen. Det kan medføre at der ved brand trænger røg ind på cellerne til fare og uro for de indsatte. Da udskiftning af dørene er en bekostelig affære, vil arresthuset i år 2004 søge direktoratet om en særbevilling hertil.

Jeg beder om oplysning om direktoratets behandling af denne ansøgning til sin tid.

Jeg besigtigede under inspektionen enkelte celler efter eget valg, herunder tomandscellen. Sidstnævnte celle var ikke i en god vedligeholdelsesmæssig stand. Det møblement som jeg så, var af forskellig standard. Jeg orienterede arresthuset om at direktoratet i en anden sag har oplyst mig om at direktoratet for at imødegå problemet med inventar der ikke lever op til den ønskelige standard, vil overveje at indføre en løbende udskiftning af institutionernes celleinventar med henblik på at sikre en tilfredsstillende standard i samtlige institutioner. Jeg har bedt direktoratet om at underrette mig om resultatet af direktoratets overvejelser, og direktoratet har oplyst at direktoratet vil vende tilbage senest den 1. maj 2004.

Jeg bemærkede under inspektionen at flere indsatte havde sat et tæppe eller lagen op foran vinduet, og jeg spurgte om det havde været overvejet at opsætte gardiner i cellerne. Arrestforvareren svarede at det ville blive overvejet.

Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser. Jeg kan i den forbindelse til orientering oplyse at direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Maribo i en udtalelse af 16. oktober 2003 har oplyst at det er direktoratets opfattelse "at ønsker fra indsatte, der har et særligt behov for at få opsat gardiner, bør imødekommes, såfremt dette kan ske på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde". Direktoratet har i den forbindelse anført at gardinerne skal være af brandhæmmende materiale og opsættes så de i længden svarer til vinduets størrelse og ikke kan trækkes ud over bredden af vinduet, og at ydervægge ikke må være dækket af plakater og lignende.

Ved rundgangen i arresthuset fremtrådte dette generelt rimelig velholdt.

Jeg noterede mig under inspektionen at der var opsat sæbedispensere og holdere med papirhåndklæder på toiletterne. Dette er i overensstemmelse med en henstilling af 26. marts 2003 fra direktoratet til samtlige kriminalforsorgens institutioner. Rensevæske og vejledning i brugen heraf var tillige tilgængelig på toiletterne.

I kondirummet – som er veludstyret med multimaskine, motionscykel, motionsbænk, stepmaskine, ribbe og håndvægte – er der en vejledning i brugen af multimaskinen. Forekomsten af denne vejledning er i overensstemmelse med en henstilling fra direktoratet også af 26. marts 2003.

Arresthuset har – ligesom ved inspektionen i 1998 – et fælles køle-/fryseskab til brug for de indsatte. På mit spørgsmål herom oplyste arresthuset at der meget sjældent forekommer tyveri fra køleskabet (måske to gange om året), og at ét køle-/fryseskab er tilstrækkeligt. Arresthuset har i hvert fald ikke fået klager fra de indsatte over at der ikke er plads nok (til de indsattes madvarer).

Om **telefonering** har arresthuset i brevet af 24. september 2003 oplyst at der i 2002 er indført en telefonordning, og arresthuset har vedlagt regler af 28. oktober 2002 herom. Det fremgår udtrykkeligt at reglerne alene gælder for afsonere, men at varetægtsarrestanter uden besøgs- og brevkontrol der har fået dom i 1. instans, vil kunne inddrages under ordningen. De indsatte kan ringe når personalet har tid. De indsatte skal købe et telekort i arresthuset, og personalet ringer til det nummer der er anført på kortet, og taster den kode der skal skræbes fri på kortet. Personalet ringer til det nummer som den indsatte ønsker at ringe til, og stiller samtalen over til arresthusets bærbare telefon som udleveres til den indsatte. Samtalen kan føres på et uforstyrret sted, men hvis ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn taler derfor, kan der ske overhøring af samtalen. De telefonnumre som de indsatte ønsker at ringe til, skal oplyses over for personalet som skal godkende numrene, og personalet fører herefter numrene ind på en liste. Jeg går ud fra at der er tale om at personalet når en indsat ønsker at ringe til et bestemt nummer, tager stilling til om der er noget til hinder for at den indsatte ringer til dette nummer, jf. straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 2, hvorefter retten til at telefonere kan begrænses hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelsen af den forurettede ved lovovertrædelsen, og at der gives tilladelse (og nummeret føres ind på listen) hvis det ikke er tilfældet.

Jeg har ingen bemærkninger til de regler som arresthuset har fastsat om afsoneres adgang til at telefonere.

Under inspektionen oplyste arresthuset at de enkelte indsatte (afsonerne) teoretisk kan ringe hver dag hvis der er tid til det, men de indsatte må dog ikke blokere telefonen så andre ikke kan komme til.

Husordenen indeholder et punkt om telefoning. Det er indledningsvis anført at der ikke er adgang til telefon, men at der eventuelt kan dispenseres fra dette hvis der opstår noget presserende. Det er dernæst oplyst at der er indført en telefonordning for afsonere som kan købe et taletidskort og telefonere efter personalets anvisninger, og de indsatte henvises for yderligere information herom til at kontakte personalet.

Da afsonere har ret til at telefonere når det er praktisk muligt, jf. straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 1, går jeg ud fra at det der er anført i indledningen til afsnittet om telefoning, (nu) alene gælder for varetægtsarrestanter. Efter min opfattelse bør arresthuset præcisere dette. Da varetægtsarrestanters adgang til at telefonere nu er reguleret i kapitel 22 i den nye varetægtsbekendtgørelse (nr. 897 af 6. november 2003 der trådte i kraft den 1. december 2003), bør denne præcisering efter min opfattelse ske i overensstemmelse hermed. Det kan i den forbindelse eventuelt tillige overvejes at præcisere omtalen af varetægtsarrestanter i de regler der er udfærdiget for afsonere, med oplysning om hvad der gælder for varetægtsarrestanter som ikke (kan) inddrages i ordningen, f.eks. ved at henvide til bestemmelserne i bekendtgørelsens kapitel 22.

Selv om det senere i husordenen er anført at gældende regler vedrørende opholdet i arresthuset og i kriminalforsorgens institutioner kan lånes af personalet, vil det efter min opfattelse tillige være hensigtsmæssigt hvis husordenen under afsnittet om telefoning ikke kun henviser til personalet for yderligere oplysninger om telefonordningen for afsonere, men tillige omtaler de regler der er udfærdiget.

Jeg går ud fra at arresthuset vil overveje ovennævnte præciseringer, og jeg beder om underretning om resultatet heraf.

Om **aviser** oplyste arresthuset at arresthuset abonnerer på Nordjyske Stiftstidende som udlånes til de indsatte. Jeg orienterede under inspektionen arresthuset om at direktoratet i en anden sag (sagen vedrørende min inspektion den 24. september 2002 af Arresthuset i Vordingborg) har udtalt at det er direktoratets vurdering at de aviser som institutionerne har pligt til at stille gratis til rådighed (for såvel afsonere, jf. straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, som varetægtsarrestanter, jf. nu § 80, stk. 1, i den nye varetægtsbekendtgørelse), skal være landsdækkende nyhedsformidlende aviser. Arresthuset oplyste at arresthuset ville anskaffe en landsdækkende avis.

I udtalelsen af 17. december 2003 har arresthuset oplyst at arresthuset umiddelbart efter inspektionen fik abonnement på en landsdækkende avis til de indsatte.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om udenlandske indsattes adgang til aviser og bøger mv. på deres eget sprog (jf. straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, og § 80, stk. 3, i den nye varetægtsbekendtgørelse). Jeg kan i den forbindelse til orientering oplyse at direktoratet tidligere i forbindelse med inspektion har udtalt sig om den måde hvorpå de pågældende institutioner har forholdt sig til bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, og for så vidt angår adgangen til udenlandske aviser er det indgået i bedømmelsen heraf hvor stort et antal udlændinge de pågældende institutioner har. For institutioner hvor andelen af udlændinge til stadighed er stor, har direktoratet fundet at institutionen har pligt til abonnere på aviser på hovedsprogene. Jeg beder i den forbindelse arresthuset om at oplyse andelen af udlændinge i Arresthuset i Hjørring.

Med hensyn til bøger mv. på fremmedsprog går jeg ud fra at personalet via biblioteket hurtigt kan skaffe bøger på fremmedsprog til de indsatte. Jeg beder arresthuset om at oplyse om der blandt bøgerne i arresthusets bibliotekssamling er bøger på fremmedsprog. (Jeg bemærkede ikke umiddelbart bøger på fremmedsprog).

Jeg har i øvrigt noteret mig at arresthuset under inspektionen tilkendegav at arresthuset ville fremskaffe et bogkatalog. Jeg kan i den forbindelse oplyse at direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Statsfængslet ved Nr. Snede har udtalt at bogkataloger ”bør forefindes på alle biblioteker, således at også indsatte som ikke ved hvad de kunne tænke sig at læse, kan blive inspireret af bogkataloget og dermed gøre øget brug af biblioteket”. Direktoratet har samtidig oplyst at det i tilfælde hvor bogkataloger eller lignende (alene) findes på bibliotekets hjemmeside, vil være tilstrækkeligt at der med jævne mellemrum udprintes et bogkatalog til brug på institutionens bibliotek. (Arresthusets bogsamling er ikke stor, og behovet for et bogkatalog må derfor alt andet lige anses for større end i institutioner hvor bogsamlingen er større).

Om **radio/cd** har arresthuset oplyst at der ikke kan lejes radio med cd-afspiller eller kasettebåndoptager, men at der er mulighed for at få udleveret discman eller walkman hvis visitation er mulig, jf. tillæg til husordenen. Disse apparater må dog ifølge tillægget ikke have højttalere. Under inspektionen oplyste arresthuset at denne regel er begrundet i visitationsmæssige hensyn. Den radio som findes i tv’et på cellen, har fem radioprogrammer at vælge mellem (og fjernsynet har 20-30 tv-kanaler).

Jeg er bekendt med at direktoratet har henstillet til nogle arresthuse at indkøbe radioer med cd-afspillere til udleje til de indsatte (så de har mulighed for at høre musik efter eget valg).

Jeg har noteret mig at det er muligt for de indsatte at få udleveret discman eller walkman, og at de indsatte således kan høre musik efter eget valg. Det er dog kun muligt med hovedtelefoner (også under arbejde på cellerne). Jeg beder om direktoratets bemærkninger hertil.

Med hensyn til nyt **informationsmateriale** modtog jeg ud over husordenen (der er revideret senest i juni 2003) ovennævnte orientering om telefonordningen. Husordenen indeholder et tillæg med angivelse af hvilke effekter der kan udleveres eller tilsendes. Da jeg anmodede om eventuelt nyt informationsmateriale, går jeg ud fra at der ikke er mere materiale.

4. Andre forhold

4.1. Arbejdsvederlag

Talsmanden klagede over at der er stor forskel på hvor meget de indsatte kan tjene ved henholdsvis værkstedsarbejde og celloarbejde. Hvis en indsat ”knokler”, vil den indsatte kunne tjene op til 1200 kr. om ugen ved værkstedsarbejde, men kun op til ca. 300 kr. ved celloarbejde.

Under den afsluttende samtale oplyste arresthuset at det er akkorderne der afgør hvad de indsatte kan tjene, og disse akkorder er forskellige. Noget arbejde er mere lønsomt end andet. Noget af arbejdet sætter arresthuset penge til ved at modtage, men det er dog langt at foretrække frem for at skulle udbetale dagdusør til de indsatte.

Det fremgår af § 7, stk. 2, i beskæftigelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 372 af 17. maj 2001) at institutionen skal tilstræbe at fastsætte akkorden således at der ved en normal arbejdsindsats kan opnås et vederlag der svarer til vederlaget til de timelønnede uden tillæg (for 2003 7,43 kr. i timen, jf. bekendtgørelse nr. 927 af 19. november 2002 om satser for vederlag). Af bestemmelsens 2. pkt. fremgår det at der ved akkordarbejde højst kan udbetales et vederlag der svarer til det dobbelte af vederlaget til de timelønnede uden tillæg.

I den foreløbige rapport bad jeg arresthuset om en udtalelse om fastsættelsen af akkorderne i arresthuset og om direktoratets bemærkninger hertil. Arresthuset har i udtalelsen af 17. december 2003 oplyst at akkordarbejdet er taget op til revision, og at der er lavet om på akkorderne så der ikke er så store forskelle.

Jeg har noteret mig det oplyste, men beder arresthuset om at oplyse nærmere om de ændringer som er sket på baggrund af den nævnte revision.

Direktoratet har tidligere (i en udtalelse af 16. september 2002 i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hillerød) udtalt følgende:

”...

Direktoratet finder det videre væsentligt at sikre, at så mange forskellige indsatte som muligt kan få adgang til beskæftigelse i arresthusets værksted. Direktoratet har på denne baggrund anmodet arrestinspektøren om at overveje, om det for eksempel gennem indførelse af rotationsordninger eller lignende blandt de indsatte vil være muligt at tilsikre, at dette mål kan tilgodeses.

...”

(Der er endnu ikke taget endelig stilling til dette spørgsmål i sagen.)

I den foreløbige rapport bad jeg – også i lyset af klagen over stor forskel på hvad de indsatte kan tjene ved henholdsvis værkstedsarbejde og celloarbejde – arresthuset om at overveje mulighederne for at indføre en rotationsordning eller lignende og meddele mig resultatet af disse overvejelser.

Arresthuset har i udtalelsen af 17. december 2003 oplyst at der er planer om at lave en rotationsordning ved forskellige indtjeningsmuligheder.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvad disse planer munder ud i.

4.2. Forplejning

Forplejningen fås fra Statsfængslet ved Sdr. Omme og til en uge ad gangen. Arresthuset oplyste at arresthuset har en ordning hvorefter køkkengangmanden laver en liste over alt det som ”er på lager”, og at de indsatte hver dag kan bestille hvad de ønsker på denne liste. Der bliver kun taget det frem som er bestilt, og arresthuset smider stort set ikke noget ud. Vegetarretterne er de indsatte ikke glade for, men arresthuset serverer dem som tilbehør til den

kolde mad, eventuelt tilsat lidt krydderier mv., og så bliver de spist. Arresthuset køber også indimellem lidt ekstra ind, som f.eks. æg til at servere sammen med maden fra Statsfængslet ved Sdr. Omme. Ordningen fungerer fint.

De indsatte kan få mad udefra (fra en grill over for arresthuset) mindst to gange om ugen.

4.3. Besøgslokale

Jeg besøgte arresthusets besøgsrum der indeholder en almindelig standardbriks med en madras med betræk af plastklæder/vinyl og et tilhørende ryglæn der var fastmonteret på væggen, et spisebord (med voksdug) og ældre spisebordsstole (hvoraf den ene var meget slidt). Rummet oplyses af et lysstofrør i loftet og en pendel over spisebordet. Der er såvel almindelige gardiner (ikke standard, men med mønster) som et rullegardin. Der er ingen udsmykning på væggene – som er karrygule. Dette rum kunne godt trænge til at blive frisket op så det lever op til kravene i besøgsbekendtgørelsens § 3, stk. 1, om en ”naturlig og venlig besøgsatmosfære”. Arresthuset oplyste under den afsluttende samtale at arresthuset ville gøre besøgslokalet mere hyggeligt.

I udtalelsen af 17. december 2003 har arresthuset oplyst at der er bestilt nye møbler og indkøbt billeder til besøgslokalet.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Der er toilet i tilknytning til besøgsrummet. I en mellemgang er der ophængt en reol hvori der er anbragt kondomer og lagner.

4.4. Talsmandsordning

Efter straffuldbyrdslovens § 34, stk. 1, der også gælder for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. § 9 i talsmandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 om gennemførelse af medindflydelse for indsatte i kriminalforsorgens institutioner) og § 24 i den nye varetægtsbekendtgørelse, skal de indsatte have mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.

På tidspunktet for inspektionen havde arresthuset en talsmand som jeg talte med. På forespørgsel oplyste arresthuset at arresthuset endnu ikke havde udfærdiget regler om talsmandsvirksomheden, men at arresthuset nu ville gøre det. Husordenen oplyser om muligheden for at vælge talsmand (jf. herom nedenfor).

I udtalelsen af 17. december 2003 har arresthuset bekræftet at der vil blive udarbejdet retningslinjer for talsmandsordningen som vil blive optaget i husordenen.

Det er beklageligt at arresthuset på tidspunktet for inspektionen endnu ikke havde fastsat regler om talsmandsvirksomheden. Jeg henviser til § 8, stk. 1, i talsmandsbekendtgørelsen hvoraf fremgår at institutionerne (uanset om der er en talsmandsordning eller ej) skal fastsætte regler om talsmandsvirksomheden, herunder seks nærmere angivne forhold, og at direktoratet i skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 om talsmandsbekendtgørelsen forudsatte at disse regler var fastsat inden bekendtgørelsens ikrafttræden den 1. juli 2001). Jeg har noteret mig at regler nu vil blive udfærdiget, og beder arresthuset om at underrette mig når dette er sket (ved fremsendelse af en kopi af reglerne).

I husordenen er anført følgende under overskriften ”Fællesmøder”:

”Da de indsatte i arresthuset normalt har kortere ophold, er der ikke mulighed for en egentlig talsmandsordning.

Der gives i stedet mulighed for at afholde fællesmøder for de indsatte, med deltagelse af det tjenestegørende personale.

...

Arrestforvareren indkalder til fællesmøder når der skønnes behov derfor.

Hvis der hos de indsatte er ønske om valg af talsmand vælges der en talsmand. Dette indebærer dog ikke at der ikke kan afholdes fællesmøder når der skønnes behov for dette.”

I den foreløbige rapport tilkendegav jeg at første og sidste afsnit i det citerede er selvmodsigende, og at arresthuset ikke i sin husorden bør tilkendegive at der ikke er mulighed for en egentlig talsmandsordning. Jeg tilkendegav endvidere at der ikke i stedet for en talsmandsordning kan afholdes fællesmøder, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, hvorefter møder med alle indsatte eller grupper af indsatte ikke kan træde i stedet for møder med talsmænd medmindre de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd.

Arresthuset har i udtalelsen af 17. december 2003 oplyst at husordenen i forbindelse med indsættelse af regler om talsmandsordningen heri vil blive rettet således at afsnittet om fællesmøder udelades.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det tilføjes at der, som det fremgår af det ovenfor anførte, ikke er noget til hinder for at der – selv om der er valgt en talsmand – afholdes fællesmøder med alle de indsatte eller grupper af indsatte, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1. Sådanne møder kan dog, som også nævnt, ikke træde i stedet for møder med talsmænd, medmindre der ikke er valgt talsmænd. Hvis de indsatte ikke har valgt talsmand, skal institutionen tage initiativ til drøftelser med alle indsatte eller grupper af indsatte når særlige omstændigheder taler for det, jf. talsmandsbekendtgø-

relsens § 2, stk. 2, men sådanne drøftelser skal også kunne komme i stand på de indsattes initiativ, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 3.

4.5. Lægefremstilling

Der kommer normalt læge i arresthuset hver onsdag. Tilmelding til konsultation hos lægen skal ske senest kl. 8.30 onsdag morgen.

På baggrund af en konkret episode hvor talsmanden oplyste at der gik fem dage før der var lægetilsyn, til trods for at den indsatte var misbruger og tilknyttet et misbrugscenter da han blev indsat i fængslet, spurgte jeg til mulighederne for lægetilsyn i bl.a. sådanne situationer på andre tidspunkter end om onsdagen.

Arresthuset oplyste at det er svært at få ekstra tilsyn i arresthuset ved arresthusets egen læge, men arresthuset vil eventuelt kunne bringe den indsatte til lægen som har sin private konsultation lige ved siden af arresthuset. Arresthuset viderefører aftaler med misbrugscentret når der har været kontakt med centret. Denne kontakt står lægen for. Arresthuset mener at der i det konkrete tilfælde var samtale med lægevagten ved indsættelsen. Arresthuset har i udtalelsen af 17. december 2003 bekræftet at der var en sådan kontakt til lægevagten umiddelbart efter indsættelsen. Arresthuset har samtidig oplyst at der for så vidt angår indsatte der er tilknyttet et misbrugscenter, ved indsættelsen tages telefonisk kontakt til dette center, og hvis den indsatte er i behandling, videreføres denne efter aftale mellem centret og arresthusets læge.

Bl.a. fordi der kun er lægekonsultation i arresthuset en gang om ugen, går jeg ud fra at arresthuset er meget opmærksom på om de indsatte ved indsættelsen har et behov for lægetilsyn der ikke kan vente til næste konsultation, og i givet fald foranlediger lægetilsyn enten ved (hos) arresthusets læge eller lægevagten. Jeg har i øvrigt noteret mig det oplyste.

5. Rapportgennemgang

Jeg anmodede om udlån af de disciplinærsager som arresthuset havde behandlet i perioden 25. august 2002 til 25. august 2003 (datoen for varslingen af inspektionen), dog maks. 10 sager (de seneste). Min anmodning omfattede både sager der var behandlet efter § 6 og § 7 i disciplinærstrafbekendtgørelsen.

Jeg modtog herefter 10 sager som er fordelt med 2 forhørssager, 5 bødeforlægssager og 3 advarselssager. Sagerne er behandlet i perioden 19. maj 2003 til og med 19. august 2003. Arresthuset har anvendt Klientsystemet.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henvendt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af notatpligt. Min undersøgelse har koncentreret sig om hvorvidt der i sagerne er gennemgående fejl. Enkeltstående fejl i sagerne er derfor som udgangspunkt ikke omtalt. Til arresthusets orientering vedlægger jeg en udskrift af afsnittet om rapportgennemgangen i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holbæk som omfattede en fuldstændig gennemgang af disciplinærsager som var behandlet efter ikrafttrædelsen (den 1. juli 2001) af straffuldbyrdsloven.

5.1. Lidt om sagerne

Jeg modtog som nævnt i foregående afsnit 2 forhørssager, 5 bødeforlægssager og 3 advarselssager. En af forhørssagerne vedrørte en afsoner, den anden en varetægtsarrestant. 3 af bødeforlægssagerne vedrørte afsonere, de 2 andre varetægtsarrestanter. 2 af advarselssagerne vedrørte afsonere, den sidste en varetægtsarrestant.

Den ene forhørssag vedrører tilbagekomst fra udgang i påvirket tilstand, den anden fund af hash og bonhoved samt hashrygning. Alle bødeforlægssagerne og advarselssagerne vedrører besiddelse af hash og/eller rygeremedier

mv. Den ene forhørsag resulterede i en advarsel og tilbagekaldelse af tilladelse til udgang i en måned (sagen om påvirkethed), den anden i en bøde på 50 kr. og konfiskation. Bøderne i bødeforlægsagerne lå på mellem 25 og 50 kr.

5.2. Retsgrundlag

Reglerne om anvendelse af disciplinærstraf over for afsonere findes i straffuldbyrdslovens kapitel 11 (§§ 67ff). Efter lovens § 70, stk. 3, og § 72 fastsætter justitsministeren nærmere regler om henholdsvis udståelse af strafcelle og behandlingen af disciplinærsager. Sådanne bestemmelser er fastsat i bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørs-celle og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen).

For så vidt angår varetægtsarrestanter findes hjemlen til ikendelse af disciplinærstraf i retsplejelovens § 775, stk. 1, men ellers finder reglerne for afsonere i straffuldbyrdsloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen tilsvarende anvendelse, dog således at varetægtsarrestanter højst kan ikendes strafcelle i to uger, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 1, stk. 2.

Direktoratet har i forlængelse af disse regler udstedt en vejledning om behandlingen af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb (disciplinærstrafvejledningen), nu vejledning nr. 70 af 5. juli 2002.

5.3. Sagsbehandlingsregler

§§ 6, 7 og 8 i disciplinærstrafbekendtgørelsen har følgende indhold:

”§ 6. I disciplinærsager, hvor der alene er tale om at anvende advarsel eller bøde, kan sagen behandles, uden at den indsatte er til stede, hvis overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller hvis sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt klarlagt. Det er endvidere en forudsætning for at behandle sagen, uden at den indsatte er til stede, at den pågældende ikke ønsker at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Den indsatte skal skriftligt underrettes om,

- 1) hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og
- 2) at de pågældende har adgang til at udtale sig i sagen.

§ 7. I andre disciplinærsager skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og i hovedtræk orienteres om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have adgang til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte.

Stk. 4. Ved forhørets begyndelse skal den indsatte orienteres om sine rettigheder i forbindelse med sagens behandling, herunder

- 1) retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre, jf. forvaltningslovens § 8,
- 2) retten til aktindsigt i de dokumenter, der ligger til grund for forhøret, jf. forvaltningslovens kapitel 4,
- 3) retten til at udtale sig, før der træffes afgørelse, og at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig,
- 4) retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt., og
- 5) retten til efter anmodning at få udleveret en kopi af det i medfør af § 8 udarbejdede notat, jf. § 9

Stk. 5. Hvis den indsatte ikke ønsker at være til stede, kan disciplinærsagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse. § 6, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Der skal gøres notat om disciplinærsagens behandling i en særlig protokol.

Stk. 2. Notatet skal indeholde

- 1) en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- 2) oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt,
- 3) oplysning om afgørelsen,
- 4) oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte,
- 5) oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og
- 6) oplysning om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2.

Stk. 3. Hvis der er tale om en afgørelse, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal notatet desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Stk. 4. Ved behandling af disciplinærsager efter § 6 skal det udover det i stk. 2 nævnte fremgå af notatet, at den indsatte skriftligt er underrettet om, hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 5. Ved behandling af disciplinærsager efter § 7 skal notatet udover det i stk. 2 nævnte indeholde en gengivelse af de afgivne forklaringer, som skal protokolleres, mens den, der afgiver forklaring, er til stede. Notatet skal endvidere indeholde nærmere oplysning om, på hvilket

grundlag afgørelsen er truffet. Videre skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre og i retten til aktindsigt, jf. § 7, stk. 4, nr. 1 og 2. Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Notatet skal søges affattet sådan, at det kan godkendes af den pågældende. Det skal fremgå af notatet, om den indsatte har godkendt det. Hvis den indsatte ikke har ønsket at være til stede under forhøret, skal dette endvidere fremgå af notatet.”

5.4. Protokollen

Nærmere regler om den særlige protokol som skal anvendes, findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Direktoratet har i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Slagelse oplyst at kravene i vejledningens pkt. 10 også omfatter § 6-sagerne.

Af vejledningens pkt. 10 fremgår det at kravet om en særlig protokol kan opfyldes ved anvendelse af ringbind under forudsætning af at der sker fortløbende sidenummerering ”således at de enkelte ark papir nummereres med en talrække, der fortsættes, når der indsættes nye rapporter i ringbindet. Hvis en anden nummereringsmetode anvendes, skal den sikre, at det kan konstateres, at der ikke er tilføjet eller fjernet sider i protokollen.”

Arresthuset har, som tidligere nævnt, anvendt Klientsystemet hvorfra de enkelte notater er udprintet, og det fremgår at det udprintede er indsat i ringbind. Udskrifterne er i øverste højre hjørne påført et allokeringsnummer.

Statsfængslet ved Sdr. Omme har i forbindelse med min inspektion dér i en udtalelse af 28. maj 2003 oplyst at allokeringsnummeret ikke er et nummer der relaterer sig til fængslets forhørsprotokol, men et nummer som Klientsystemet automatisk opretter ved oprettelsen af en sag.

Allokeringsnumrene er fortløbende, og jeg har modtaget sager med allokeringsnumre 554/2003/0019 til 0028. Så vidt ses anvendes der én protokol som omfatter både sagerne efter § 6 og sagerne efter § 7.

Både forhørsnotaterne og nogle af bødeforlæggene fylder mere end en side. Det fremgår at der er tale om side 1 af 2, men de modtagne kopier af udskrifterne er ikke forsynet med fortløbende paginering af de enkelte sider i forbindelse med indsættelsen i ringbind.

Det er beklageligt at kravet om fortløbende paginering ikke er overholdt.

Arresthuset har i udtalelsen af 17. december 2003 oplyst at protokollen fremover vil blive pagineret på den rigtige måde i stedet for med fortløbende allokeringnumre som det er sket hidtil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Hvis en side ikke udfyldes helt, skal det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er føjet noget til et færdigt notat.

I ingen af de tilfælde hvor notatet fylder mere end en side, er der en sådan lodret streg. Som nævnt har direktoratet oplyst at kravene i vejledningens pkt. 10 også gælder for § 6-sagerne, og der skal derfor også være en lodret streg i disse sager (uanset at den indsatte har fået udleveret en kopi af forlægget).

Det er beklageligt at der ikke er en sådan markering i disse sager. Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på kravet om en lodret streg når en side i notatet ikke udfyldes helt.

Efter disciplinærstrafvejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen tydeligt fremgå af protokollen.

I bødeforlægssagerne er i flere tilfælde henvist til (rapport af) ”d.d.”. Den underliggende rapport er imidlertid ikke i alle tilfælde fra samme dag som bødeforlægget blev udfærdiget.

Selv om rapporten er vedhæftet, skal datoen for indberetningen noteres i selve forhørsnotatet. Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på udtrykkeligt at anføre denne i alle tilfælde fremover.

5.5. Bevisbedømmelse mv.

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 5, skal notatet (som det fremgår af citatet af bestemmelsen under pkt. 4.3.) bl.a. indeholde oplysning om på hvilket grundlag afgørelsen er truffet. Direktoratet har i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Slagelse oplyst at bestemmelsen er indsat for at præcisere vigtigheden af at bevisbedømmelsen beskrives nærmere i forhørsnotatet. Af samme bestemmelse fremgår det at notatet skal indeholde en begrundelse der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Af disciplinærstrafvejledningens pkt. 9 fremgår det bl.a. at notatpligten omfatter oplysning om ”hvad der er anset for bevist og ikke bevist” (pind 2), og hvad der i forbindelse med bevisbedømmelsen er lagt vægt på (pind 3).

Der skal også foretages en bevisbedømmelse hvis den indsatte har erkendt det indberettede, men det vil i notatet være tilstrækkeligt at henvise til denne erkendelse.

I den ene af de 2 forhørsager (allokeringsnummer 554/2003/0019) forelå der to rapporter (med to dages mellemrum). Den ene rapport omhandler fund af bonhoved og en klump hash, og den anden rapport fund af hashpipe

i forbindelse med undersøgelse af indsattes rum på grund af hashlugt. Den indsatte erkendte hashrygning, men ikke ejerskabet til hash og de tilvirkede piber. Under overskriften bevisbedømmelse har arresthuset anført at det ved indsattes erkendelse af at have røget hash anses for bevist at han har overtrådt straffeloven samt fuldbyrdelsesbekendtgørelsens regler. Den indsatte blev straffet for overtrædelse af genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 1, der handler om besiddelse af genstande i strid med den almindelige lovgivning, herunder lovgivningen om euforiserende stoffer, og der skete konfiskation af begge hashpiber under henvisning til straffuldbyrdelseslovens § 73, stk. 1, mens der for så vidt angår hashen blot er henvist til straffuldbyrdelseslovens § 73 (som indeholder fire stykker, herunder et stk. 3 om konfiskation i tilfælde hvor det ikke kan fastslås hvem genstanden tilhører). I sigtelsen er ikke henvist til genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 1, men til nr. 2, der handler om genstande som kan benyttes i forbindelse med misbrug af euforiserende stoffer mv.

Under overskriften begrundelse er henvist til indsattes ”besiddelse af hash og tilvirkede hashpiber, samt overtrædelse af straffeloven ved besiddelse af hash”. Jeg går på denne baggrund ud fra at straffen er givet for såvel hashrygning som besiddelse af hash og hashpiber.

Idet jeg i øvrigt henviser til det direktoratet har anført i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Slagelse, og til vejledningens pkt. 9, pind 2 og 3, burde arresthuset efter min opfattelse (i afsnittet om bevisbedømmelse) udtrykkeligt have gjort notat om hvorvidt arresthuset fandt det bevist at hashen og hashpiberne tilhørte den indsatte – på trods af dennes benægtelse heraf – og på hvilket grundlag dette blev anset for bevist.

Der burde tillige for så vidt angår besiddelsen af hashpiberne have været henvist til genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2. Da arresthuset i de øvrige sager om besiddelse af remedier til brug for indtagelse af euforiserende stoffer har henvist til denne bestemmelse, foretager jeg mig ikke mere i den anledning.

Henvisningen til straffeloven burde have været til loven om euforiserende stoffer, og der burde ikke have været henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsen som er ophævet i forbindelse med straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden. Der er dog tale om enkeltstående fejl som (ligesom ovennævnte manglende henvisning til genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2) kun nævnes fordi jeg har gengivet det som arresthuset har anført herom i rapporten.

Om henvisningen til straffuldbyrdelseslovens § 73 i sagen henviser jeg til pkt. 5.6. straks nedenfor.

Arresthuset har i udtalelsen af 17. december 2003 oplyst at arresthuset har taget det anførte til efterretning så der henvises til det rette regelgrundlag.

Jeg har noteret mig det oplyste.

5.6. Konfiskation

I den netop nævnte sag (allokeringsnummer 554/2003/0019) har arresthuset som nævnt foretaget konfiskation med henvisning til straffuldbyrdelseslovens § 73. Sagen vedrørte en varetægtsarrestant. Konfiskation efter nævnte bestemmelse er også sket over for varetægtsarrestanter i 2 af bødeforlægs-sagerne (allokeringsnumrene 2003/554/0025 og 0026).

Straffuldbyrdelseslovens § 73 gælder kun for afsonere. For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 924, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation (der henviser til retsplejelovens § 931, stk. 5, hvor bestemmelsen om konfiskation tidligere fandtes). Dette fremgår også af § 94 i den nye varetægtsbekendtgørelse. Kompetencen til at træffe bestemmelse om konfiskation over for varetægtsarrestanter ligger hos politiet/anklage-myndigheden, men varetægtsarrestanten kan til arresthuset aflevere en erklæring om uden-

retlig vedtagelse af konfiskation som så videresendes til anklagemyndigheden, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 14. Hvis varetægtsarrestanten ikke vil afgive en sådan erklæring, skal den pågældende genstand afleveres til politiet til videre behandling i medfør af retsplejelovens almindelige regler om beslaglæggelse mv. (som findes i lovens kapitel 74).

Er der tale om genstande eller penge som ikke er omfattet af bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation, er der ikke hjemmel til at konfiskere genstanden eller pengene hos varetægtsarrestanten, uanset at der er tale om genstande eller penge som er ulovligt indført, erhvervet, tilvirket eller søgt indsmuglet i institutionen, jf. vejledningens pkt. 14, 2. afsnit. I så fald må genstanden eller pengene i stedet opbevares af institutionen i overensstemmelse med genstandsbekendtgørelsen eller, hvis der indgives anmeldelse om strafbart forhold til politiet, afleveres til politiet.

Idet jeg på det foreliggende grundlag lægger til grund at de pågældende varetægtsarrestanter ikke har afgivet en konfiskationserklæring, er det således beklageligt at arresthuset i flere sager har foretaget konfiskation over for varetægtsarrestanter.

Arresthuset har i udtalelsen af 17. december 2003 oplyst at arresthuset har taget det anførte til efterretning og fremover vil være opmærksom på forskellene i retsgrundlaget for henholdsvis afsonere og varetægtsarrestanter.

Jeg har noteret mig det oplyste.

5.7. Klagevejledning

I den forhørs sag der vedrører en varetægtsarrestant (allokeringsnummer 2003/554/0019), er der givet klagevejledning med oplysning om klagefri-

sten på 2 måneder i straffuldbydelseslovens § 111, stk. 2. Klagevejledningen fremstår som en standardtekst (i Klientsystemet).

Straffuldbydelseslovens § 111, stk. 2, vedrørende klagefrist gælder alene for dømte. Efter denne bestemmelse gælder således ingen klagefrist for afgørelser truffet over for varetægtsarrestanter.

Det er derfor beklageligt at arresthusets klagevejledning i sagen har omfattet oplysning om klagefrist.

Arresthuset har som nævnt under pkt. 5.6. i udtalelsen af 17. december 2003 oplyst at arresthuset fremover vil være opmærksom på forskellene i retsgrundlaget for henholdsvis afsonere og varetægtsarrestanter.

Bødeforlæg er afgørelser i forvaltningslovens forstand med hensyn til sagsbehandlingen efter at bødeforlægget vedtages af den det er udstedt til. Der skal derfor ikke gives klagevejledning i forbindelse med udstedelse af et sådant forlæg (hvilket heller ikke er sket).

Fremgangsmåden i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6 gælder for både sager om bøder og sager om advarsler, og der skal derfor heller ikke gives klagevejledning ved udstedelse af ”advarselsforlæg”. De paradigmer som arresthuset har anvendt i sagerne med advarsler, er opbygget ligesom paradigmerne i bødeforlægssagerne, herunder med en linje til angivelse af den indsattes accept af afgørelsen. I sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hillerød har jeg efter anmodning modtaget en udskrift af skærmbilledet for bødeforlæg hvoraf fremgår at der er et faneblad med teksten ”Bødeforlæg/Advarsel”.

5.8. Udelukkelse fra fællesskab

Af den underliggende rapport i den forhørsrapport der drejede sig om tilbagekomst fra udgang i påvirket tilstand (allokeringsnummer 554/2003/0028), fremgår det at den indsatte ved tilbagekomsten blev enrumsanbragt (udelukket fra fællesskab) indtil videre. Den indsatte blev ved forhøret dagen efter ikendt en advarsel og fik tilbagekaldt sin udgang i en måned. Det fremgår ikke om den midlertidige udelukkelse varede frem til forhøret om eftermiddagen den efterfølgende dag. Der ses ikke at være truffet afgørelse forud for forhøret om endelig udelukkelse fra fællesskab.

Reglerne om udelukkelse fra fællesskab findes i straffuldbyrdelseslovens § 63 og bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab (på tidspunktet for behandlingen af den konkrete sag bekendtgørelse nr. 574 af 5. juli 2002, nu afløst af bekendtgørelse nr. 673 af 9. juli 2003). Midlertidig udelukkelse fra fællesskab kan ifølge lovens § 63, stk. 2, ske hvis der er grund til at antage at betingelserne for udelukkelse fra fællesskab i stk. 1 eller overførsel efter bl.a. straffuldbyrdelseslovens § 26 er opfyldte og kun mens spørgsmålet om udelukkelse behandles.

Direktoratet har tidligere udtalt at beruselse i sig selv ikke er tilstrækkeligt til at betingelserne for udelukkelse fra fællesskab er opfyldte, og at der således i hvert enkelt tilfælde må foretages en vurdering af om betingelserne for udelukkelse fra fællesskab er opfyldt. Det fremgår også af en cirkulæreskrivelse nr. 117 af 10. oktober 2003 (til kriminalforsorgens fængsler og arresthusene) om behandling af berusede indsatte i de åbne fængsler.

Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på at der kun kan ske midlertidig udelukkelse fra fællesskab hvis betingelserne for udelukkelse fra fællesskab efter straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, anses for opfyldte, og at beruselse ikke i sig selv er tilstrækkeligt grundlag for at anse betingelserne for opfyldte.

Ved midlertidig udelukkelse fra fællesskab skal den indsatte så hurtigt som muligt orienteres om de retsregler som afgørelsen er truffet efter, og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 4 i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab. Det fremgår ikke af de foreliggende oplysninger om der er forholdt i overensstemmelse hermed.

Jeg beder arresthuset om at oplyse herom.

6. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

7. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, politimesteren, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lennart Frandsen
Inspektionschef